

Én leszek gazdagabb!

TANTÁRGYI KUTAKODÓ - 2018

1. forduló - 1. feladat - 2018. január 15.

MAGYAR NYELV

Keress példákat neologizmusra a mai közbeszédben, újságcikkekben (netes felületeken) illetve a híradók, a rádiós hírek szövegeiből!

Határozd meg (hol találtad) a fellelt neologizmus helyét, és írd le, mit jelent!

Magyarázat, segítség, példa:

„Neologizmusok azok az új szavak, kifejezések, jelentésárnyalatok, nyelvtani formák, amelyekkel a nyelv a társadalmi viszonyok és a gondolkodás fejlődésével párhuzamosan állandóan gazdagodik.” (Szathmári István)

Nézzük mi a különbség napjaink, és a „hősmúlt” szó – és nyelvújítása között. A nyelvújítás a felvilágosodás korának legfontosabb eseménye.

(l. : Bessenyei György: „Jámbor szándék” Röpirat, 1781., vezéralakja Kazinczy Ferenc , 1759 – 1831)

Módszerei: elavult szavak fölújítása; tájnyelvi szavak bevitele az általános szóhasználatba; szóképzés. Új szavak ezrei születtek, természetesen sok volt a „halvaszületett” is, amelyek nem mentek át a köztudatba. Tudatos törekvés volt, sok szó eredetét is tudjuk (ki, hol használta először, stb.) A mozgalom a magyar nyelvet az új műveltség alkalmas közvetítő eszközévé tette. A sok ezer szóból azokat, amelyek megmaradtak, az alpműveltséggel rendelkező magyar nyelven beszélő emberek többsége ismeri és használja. A neologizmus spontán nyelvújítás, a szavak, kifejezések eredete, "szerzője" többségében ismeretlen, és sok ilyen szót csak egy-egy szűkebb csoport ért és használ.

A mai „nyelvújítás” szavai spontán keletkeznek, nem tudatos nyelvújító törekvésből, ha azonban egy szó „telitalálat”, napok alatt elterjed, főleg a média révén.

példa:

nevekből : Bróker Marcsi

„Megkezdődött hétfőn a Bróker Marcsiként ismertté vált D. Sándorné pere a Szolnoki Törvényszéken. A Kun-Mediátor Kft. egykori vezetőjét – egyebek mellett – üzletszerűen elkövetett, különösen jelentős kárt okozó csalással vádolják.”

forrás : <https://24.hu/belfold/2017/11/06/ket-oran-at-sorolta-az-ugyesz-broker-marcsi-aldozatainak-nevet/>

új szóösszetétel :

'agyaroggyant' - hallottam a rádióban , jelentése : szerény képességű

új szó :

'sunyul' – olvastam valahol „néma cinkosként sunyul”, jelentése : lapít, elbújik